

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2525) ทรงมีพระบรมราโชวาทไว้ว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีอย่างครบถ้วนพอเหมาะกันทุกๆด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าไปได้ตลอด

จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในรัชกาลปัจจุบันได้พระราชทานเกี่ยวกับการศึกษานั้น จะเห็นว่าปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ คือ การศึกษา คุณภาพของประชากรจะมีมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของการศึกษา ที่จะสามารถพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ ให้เป็นคนที่มีสมรรถนะด้วยจิตใจที่มีคุณธรรม พร้อมทั้งความสามารถในทุกๆด้านควบคู่กันไปจึงจะสามารถสร้างความเจริญให้แก่สังคมและประเทศชาติได้ การพัฒนาประเทศจะส่งผลยืนยาว สิ่งที่ต้องคำนึงถึงและมุ่งพัฒนาประการแรก คือ "คุณภาพของคน" ทั้งนี้เพราะคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ ถ้าเราสามารถพัฒนาคนในประเทศให้มีคุณภาพแล้วก็จะวิวัฒนาการสืบทอดไปสู่รุ่นลูกรุ่นหลานได้ ปัจจัยที่จะช่วยให้คนมีคุณภาพดี นั่นก็คือ การศึกษา (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ ,2521) นอกจากนั้น ชำรง บัวศรี (2537) ยังกล่าวว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนซึ่งเป็นสมาชิกในสังคม และเป็นรากฐานที่สำคัญในการจัดการศึกษา

จากการวิเคราะห์แผนพัฒนาประเทศทั้ง 7 แผนในช่วงปี 35 ปีที่ผ่านมาของ ดร.พลสัณฑ์ โพธิ์ทอง (2536) พบว่า มุ่งให้เศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา และกำหนดให้คนเป็นเพียงปัจจัยในการผลิต ทั้งนี้เพื่อจะได้ก้าวเข้าไปแข่งขันในเศรษฐกิจโลก ผลสรุปการใช้แผนพัฒนาประเทศทั้ง 7 ฉบับ ปรากฏว่า

1. เศรษฐกิจก้าวหน้า
2. สังคมมีปัญหา
3. การพัฒนาไม่ยั่งยืน

ด้วยปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้น และการพัฒนาไม่ยั่งยืนและไม่สมดุล วิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศของแผนช่วงต่อไปคือแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 8 จึงต้องปรับกระบวนการทัศน์ในการพัฒนา โดยยึด "คน" เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ใช้"เศรษฐกิจ" เป็นเพียงเครื่องมือในการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคนเท่านั้น ดังนั้นแผนพัฒนาประเทศในอนาคตจึงต้องเน้น 3 เรื่อง คือ

1. พัฒนาศักยภาพของคน
2. พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง
3. ร่วมแรงสร้างสรรค์และพัฒนาท้องถิ่นให้พึ่งตนเองได้

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยศักยภาพของคนทุกกลุ่มเป้าหมาย อายุ และเพศ เป็นงานใหญ่ที่ต้องทำทันทีทันใดจึงทันต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นในอนาคตจะเห็นเรื่องการศึกษา และ"ครู" คือปัจจัยหลักในกระบวนการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน และ"ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียน" แต่ครู คือผู้ทำหน้าที่กระตุ้น ส่งเสริม และจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง" ดังนั้น ครู จึงเป็นเป้าหมายแรกของการปฏิรูปในกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่า จุดเน้นของแผนพัฒนาประเทศ ฉบับที่ 8 คือ การพัฒนาครูก่อนการพัฒนาคน

การพัฒนาคนด้วยการศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทิศทางการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นไรก็ตาม แต่ปัจจัยสำคัญที่สุดทางหนึ่งในการแก้ปัญหาทางการศึกษา ก็คือ "ครู" เพราะครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนซึ่งจะเติบโตเป็นกำลังสำคัญของประเทศในอนาคต การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูจึงเป็นภารกิจสำคัญริบดวง ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ในแนวนโยบายการศึกษา หมวดที่ 3 ข้อ 6 โดยมุ่งให้เป็นการพัฒนาวิชาชีพเฉพาะเพื่อสร้างจิตสำนึกความเป็นครู พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและวิชาการให้ได้มาตรฐาน (แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2535) ปัญหาทางการศึกษา มีทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ปัญหาที่กำลังหาทางดำเนินการแก้ไข คือปัญหาด้านคุณภาพ

วิจิตร ศรีอ้วน (2523) กล่าวว่า วิชาชีพครูยังไม่ได้มาตรฐาน และสถาบันที่ผลิตครู ก็มีคุณภาพมาตรฐานที่แตกต่างกัน ดังที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2524) ระบุว่า มาตรฐานการคัดเลือกของแต่ละสถาบันแตกต่างกันมาก ส่วนใหญ่จะเลือกตามความสามารถที่จะเรียนวิชาการต่างๆได้ แต่ไม่สามารถเลือกได้ว่าใครจะเป็นครูได้ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีส่วนใหญ่ไม่นิยมเลือกเรียนวิชาชีพครูเพราะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชาชีพครู (ขุนทอง ภูผิวเดือน ,2523) ส่วนจำลอง เวศอุไร (2523) กล่าวถึงหลักสูตรการสอนในสถาบันผลิตครูไม่ได้มาตรฐานตรงตามต้องการของสถาบันผู้ใช้ครู ทำให้ในวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาหลักสูตรที่สามารถผลิตบัณฑิตครูเน้นครูที่เป็นคนดี มองกว้าง คิดไกล และใฝ่รู้ ดังปรากฏในเอกสารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2537 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2537)

จะเห็นว่า วิชาชีพที่จัดว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง ได้แก่ แพทย์ หนายความ วิศวกร สถาปนิก ฯลฯ นอกจากจะต้องเรียนจบปริญญาในสาขาวิชาชีพนั้นๆโดยตรงแล้ว ยังต้องผ่านการรับรองหรือได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจากหน่วยงานควบคุมมาตรฐานวิชาชีพ (นาวิ รังสิวารักษ์ ,2527) วิชาชีพครูก็ควรมีความพยายามยกระดับวิชาชีพ

ครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง จึงมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานไว้ โดยสถาบันวิชาชีพครูคือ ครูสภา และมีจรรยาบรรณครูที่ครูทุกคนจะต้องถือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลในการแก้ไขปัญหาทางการศึกษา

ปัญหาทางการศึกษาในสังคมปัจจุบันมีอยู่มาก โดยจะขอยกตัวอย่างปัญหาทางการศึกษาที่ ท่านพระราชวรมุณี (2528) ได้ให้ข้อคิดเห็น และชี้ข้อผิดพลาดในการจัดการศึกษาของไทยไทยในอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนี้ คือ “ความจริงนั้นการจัดการศึกษาเท่าที่ดำเนินมาก็ได้ผลอยู่เหมือนกัน แต่ก็รู้สึกผิดหวังบ้างไม่ได้ผลเท่าที่เราต้องการ หรือเท่าแรงว่า เป็นการศึกษาที่ไม่ได้ผล และความมัวลี้กนี้ก็มีกันมากด้วย นอกจากนี้ ท่านยังกล่าวว่า การศึกษาในประเทศไทยเราปัจจุบันยังถือว่าเป็นตัวการสำคัญเหลือเกินที่จะทำให้เกิดปัญหาสังคมไทยในปัจจุบัน เพราะแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในการศึกษานั้นไม่ใช่แรงจูงใจเพื่อการทำหน้าที่แค่เป็นแรงจูงใจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ นี่เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ซึ่งเราต้องมาช่วยกันแก้ไข “

สำหรับข้อผิดพลาดทางการศึกษานั้น พระราชวรมุณี ได้สรุปเป็นข้อๆ ดังนี้

1. ระบบการศึกษาของไทยที่ผ่านมา ทำให้ผู้ได้รับการศึกษามุ่งที่จะแข่งขันในการแสวงหาฐานะทางสังคม ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดค่านิยมที่เห็นแก่ตัวเอารัดเอาเปรียบ ทำให้เกิดปัญหาสังคมและเศรษฐกิจ
2. การศึกษาในปัจจุบันไม่ประสบผลสำเร็จในแง่จริยธรรม จริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา แต่เท่าที่เป็นมาเป็นการท่องจำหัวข้อธรรมะ ตามที่ครูบอกจดแล้วสอบเอาคะแนน ซึ่งไม่มีผลในทางปฏิบัติ
3. การศึกษาของไทยมุ่งด้านวิชาการหรือวิชาชีพที่เป็นอุปกรณ์เลี้ยงชีวิตมากเกินไป ทำให้คนรู้สึกเห็นแก่ตัวมากขึ้น ไม่คิดช่วยเหลือทำประโยชน์ให้สังคม ใช้ชีวิตแบบเอารัดเอาเปรียบ
4. การจัดการศึกษาไม่ช่วยให้เห็นคุณค่าและรู้จักสงวนทรัพยากรธรรมชาติทำลายธรรมชาติเพื่อประโยชน์ของตัวเอง
5. การจัดการศึกษาล้มเหลว ประชาชนในชนบทไม่ได้รับการบริการด้านสาธารณสุข ความรู้ที่ได้รับขั้นต้นๆ ก็ไม่ช่วยเกื้อกูลสุขภาพทางกาย จึงได้สังคมที่เจริญแล้วถึงพร้อมด้วยบริการด้านสาธารณสุข แต่สุขภาพจิตเสื่อม
6. การศึกษาในปัจจุบันไม่สนองตอบความต้องการท้องถิ่น หรือชุมชนวิชาการ สิ่งที่เรียนเป็นวิชาที่ห่างไกลตัวและชุมชน เรียนแล้วไม่สามารถเอาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
7. ปัญหาความเสมอภาคทางการศึกษา ปัจจุบันการจัดการศึกษาตามระบบโรงเรียนของรัฐ เป็นการศึกษาของชนที่มีโอกาสเหนือกว่าในสังคม (พระราชวรมุณี ,2528)

พอสรุปได้ว่าปัญหาทางการศึกษา มี 2 ลักษณะ คือ

1. ปัญหาด้านความเข้าใจแก่นของเนื้อหาทางด้านวิชาการ และการฝึกปฏิบัติที่ถูกต้อง
2. ปัญหาเรื่องระบบ รูปแบบ และวิธีการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม ของท้องถิ่นและชุมชน ในส่วนของ "ครู" ผู้ถ่ายทอดยังไม่พัฒนาวิธีสอนเพื่อสร้างให้คนคิด ยังสอนแบบท่องจำยากแก่การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และยังสร้างปัญหาด้านอื่นๆตามมามากอีกด้วย

จะเห็นว่า การครุศึกษาที่มีคุณภาพนั้นมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้การศึกษาคือ ครู ที่มีมาตรฐานทางวิชาชีพเป็นตัวกำหนดคุณสมบัติและคุณลักษณะของครู ที่ส่งผลถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาปัจจัยพื้นฐานการเรียนการสอน พัฒนาวีธีวัดและประเมินผล และพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู ที่ย่อมต้องผลิตครูให้ตรงตามความต้องการของสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาการครุศึกษา แม้จะดูว่ามีปัญหาทางการศึกษาที่คล้ายกันแต่การแก้ไขปัญหาควรจะต้องให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงในขณะนั้นด้วย

ดังนั้น เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่มีอยู่อาจใช้เป็นเกณฑ์กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะ และคุณสมบัติของครูที่จะเป็นผู้ให้การศึกษาแก่เยาวชนรุ่นต่อไป แต่ถ้าหากว่าสังคมในอนาคตต้องการคนในลักษณะที่แตกต่างจากสภาพปัจจุบันดังเช่นที่ ประกอบ คูปรัตน์ (2537) ได้ กล่าวถึงลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งลักษณะคนในสังคมในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. คนจะใช้ความคิดทางสมองมากกว่าทางร่างกาย
2. ต้องเป็นต้นสนใจใฝ่รู้
3. ต้องมีความคิดสร้างสรรค์
4. ต้องรู้จักตนเอง
5. ต้องรู้จักสังคมชุมชนประเทศโลก
6. ต้องสร้างคนให้รู้จักธรรมชาติเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติมากกว่าเรียนรู้ที่จะอยู่เหนือธรรมชาติ
7. มีความคิดอย่างรอบไปข้างหน้าและรู้จักยอมรับเมื่อตนเองต้องเจอกับความล้มเหลว

ดังนั้น เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน จะยังครอบคลุมคุณลักษณะและคุณสมบัติของครูที่พึงประสงค์ในอนาคตอยู่หรือไม่ ซึ่งภาพของคนในสังคมในอนาคตต้องการผู้ที่สามารถสร้างคนที่รู้จัก ใช้ความคิดสนใจ ใฝ่รู้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สังคมเปลี่ยนแปลงไปในระดับสังคมนานาชาติเรียนรู้ที่จะ อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักตนเอง รู้จักการยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง ครูผู้สอนผู้ถ่ายทอดความรู้ ก็จักต้องเปลี่ยนวิธีการถ่ายทอดเพื่อสร้างคน ให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมเช่นกัน

รัตนา ตุงคสวัสดิ์ (2526) ได้กล่าวถึง การศึกษาหลักการและข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวการต่างๆ ที่เป็นแรงผลักดันในสังคม รวมทั้งสถาบันและสภาพต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาทั้งในด้านที่สนับสนุน หรือเป็นอุปสรรคเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์การศึกษา ปัญหาทางการศึกษา และทำนายแนวโน้ม การวิเคราะห์ดังกล่าวจะช่วยให้มีความเข้าใจการศึกษาอย่างลึกซึ้ง สามารถตัดสินใจวางนโยบายหรือแผนการศึกษา ดำเนินการทางการศึกษา และแก้ปัญหาทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพ ลักษณะและปัญหาของสังคม

การศึกษาเรื่องดังกล่าวมาแล้ว ทำให้เห็นความมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่เป็นตัวกำหนดคุณลักษณะและคุณสมบัติของครู ที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครูโดยตรง เพื่อสร้างคนที่สังคมต้องการ และสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ประกาศใช้ในกระทรวงศึกษาธิการ (2538) ที่จะส่งผลถึงการปฏิรูปการเรียนการสอน ทั้งในสถาบันราชภัฏและสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตครู คณะครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ในกรณีที่เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังใช้ได้ในอนาคต และศึกษาทางเลือกเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่เหมาะสมในอนาคต ถ้าเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมในอนาคตเพื่อประโยชน์ในการวางแผนระยะยาว และในการแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเตรียมพร้อมที่จะรับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น ในช่วงระยะเวลา 15 ปี ข้างหน้านี้ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ผลกระทบของมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู ใน ปี พุทธศักราช 2553
2. เพื่อศึกษาทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในปี พุทธศักราช 2553

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน ในสถาบันฝึกหัดครู ในปี พุทธศักราช 2553
2. เพื่อศึกษาทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในปี พ.ศ. 2553
3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครู ที่เป็นผู้กำหนดทิศทาง หรือเป็นผู้กำหนดนโยบาย นักบริหารการศึกษา จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
 - 3.1. หน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตครู สถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษา คณะครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
 - 3.2. หน่วยงานที่ใช้ครู กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษา มหาวิทยาลัยสงฆ์ สังกัดมหาเถรสมาคมแห่งประเทศไทย
 - 3.3. องค์กรวิชาชีพครู ได้แก่ ครูสภา สมาคมสมาพันธ์สถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู
 - 3.4. หน่วยงานระดับแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา สำนักรับนโยบายและแผน

ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ทรงวุฒิจากกรมส่งเสริม วิทยฐานะครู และกองมาตรฐานวิชาชีพครู ในกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันราชภัฏ ทบวงมหาวิทยาลัย มีจำนวน อย่างน้อยที่สุด 25 คน (จุมพล พูลภัทรชีวิน ,2530)

4. ผลกระทบที่ศึกษาจะครอบคลุมภาพที่เป็นไปได้ ที่พึงประสงค์ และที่ไม่พึงประสงค์ของมาตรฐาน วิชาชีพครูที่มีต่อกระบวนการผลิตครู และทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในปี พุทธศักราช 2553 โดยใช้แนวทางจาก แผนปฏิบัติการหลักการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี , 2537) ดังนี้

1. หลักสูตร
2. กระบวนการเรียนการสอน
3. การวัดและประเมินผล
4. การจัดปัจจัยพื้นฐานการเรียนการสอน
5. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ที่ใช้ในการวิจัย หมายถึง เกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ (2538) ทั้ง 11 ข้อที่ เป็นเกณฑ์ของการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานในหน้าที่ครู เพื่อประกันคุณภาพการทำงานและการเป็นครู คือ

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ หมายถึง การการศึกษาค้นคว้าเพื่อ พัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการที่องค์การหรือหน่วยงานหรือ สมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนา และการประชุมปฏิบัติการ เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือ รายงานที่ปรากฏชัดเจน

2. ตัดสินใจปฏิบัติการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาด ด้วยความรักและความหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้นในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมอื่นๆครูต้อง คำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุด ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการโดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหา และ ความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้าน ต่างๆตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

4. พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น ผลิตเลือกใช้ปรับปรุงอุปกรณ์เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริงและสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติจนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัย และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูนำเสนอรายงานการปฏิบัติในรายละเอียด ดังนี้

7.1 ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนาและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน

7.2 เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอน วิธีการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมนั้นๆ

7.3 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนดที่เกิดกับผู้เรียน

7.4 ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติ ในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจา และจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธา และถือเป็นแบบอย่าง

9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

10. ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกัน และปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

11. แสวงหาและใช้ข้อมูลในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา การสังเกต จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางานและพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

การปฏิรูปการเรียนการสอน ที่ต้องการศึกษาในที่นี้ จะครอบคลุมถึงเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตร
2. กระบวนการเรียนการสอน
3. การวัดและประเมินผล
4. การจัดปัจจัยพื้นฐานการเรียนการสอน
5. การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , 2537)

ผลกระทบที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนที่ศึกษา หมายถึง ผลกระทบ 3 ประเภท คือ

1. ผลกระทบที่พึงประสงค์ หมายถึง การคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลกระทบของมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู และทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในปี พุทธศักราช 2553 โดยเป็นความคิดเห็นที่ สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ในกลุ่มที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เป็นผลกระทบที่พึงประสงค์

2. ผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ หมายถึง การคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลกระทบของมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู และทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในปี พุทธศักราช 2553 โดยเป็นความคิดเห็นที่ สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ในกลุ่มที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เป็นผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์

3. ผลกระทบที่เป็นไปได้ หมายถึง การคาดการณ์ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับผลกระทบของมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอนในสถาบันฝึกหัดครู และทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ในปี พุทธศักราช 2553 โดยเป็นความคิดเห็นที่ สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ในข้อความที่มีค่า มัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป (จาก 5 ระดับ) มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1 (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2530)

สถาบันฝึกหัดครู ที่ศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตครู ทั้งในสถาบันราชภัฏ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิต คณะครุศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงผลกระทบของมาตรฐานวิชาชีพครูที่มีต่อการปฏิรูปการเรียนการสอน ในสถาบันฝึกหัดครู ใน พุทธศักราช 2553 และทางเลือกการปรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ใน พุทธศักราช 2553 เพื่อใช้เป็นแนวทางการวางแผนในการจัดการเรียนการสอน ในสถาบันฝึกหัดครู ในระยะยาวและให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพ อย่างแท้จริง
2. เพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป